

Budite bezbedni na terenu

Stigli smo i do ključnog dela Tread Lightly vodiča: preciznih uputstava kako da se ponašate kada se suočite sa konkretnim izazovima koji vas čekaju dok vašim terencem istražujete divljinu. Dokle god se striktno pridržavate ovih pravila iznenađenja neće biti, a vi ćete svaki izazov dočekati pribrano

Principi 4x4 vožnje

■ Terenska vožnja je predivno sredstvo da se dopre do prirode, i ukoliko se upražnjava pravilno, predstavlja ekološki održiv put da stignete do nekih udaljenih tačaka duboko u divljini. Evo nekoliko saveta za savladavanje terena na četiri točka, tako da to bude ujedno bezbedno i ekološki ispravno.

► Uključite pogon na svim točkovima pre nego što stignete do uzbrdica, ve-

ćeg kamenja, blata i vodo-derina. U načelu, redukovani režim prenosa je optimalan za većinu situacija pri savladavanju terena. ► S obzirom na to da se krećete po terenu sa nagibom, veoma je bitno da izbegavate nagla ubrzanja, kočenja i zaokrete. Bilo koji od ovih manevara može da poremeti težište vozila i da dovede do proklizavanja, sudara ili prevrtanja.

Ako vam se ugasi motor na uzbrdici

■ Automatski menjač: pritisnite nožnu i povucite ručnu kočnicu, zatim ručicu menjača pomerite u položaj P (park). Pokrenite motor držeći još uvek nogu na kočnicu, pomerite menjač u položaj za kretanje napred ili unazad, onda otpustite ručnu kočnicu. Lagano otpustite i nožnu kočnicu dok ne osetite da se vozilo pomera, onda postepeno dodajte gas.

Manuelni menjač: nemojte pritiskati kvačilo. Bez izba-

civanja iz brzine, pokrenite motor Kombinacija redukovanih režima i prvog stepena prenosa omogućava pokretanje motora bez rizika od gašenja čak i ako nije pritisnuto kvačilo. Ako iz prvog pokušaja ne uspe, pokušajte ponovo. Na taj način održavate potpunu kontrolu i čuvate lamelu u isto vreme.

Ako vaš model ima zaštitu od slučajnog starta motora, procedura je sledeća: povucite ručnu kočnicu, a zatim le-

vom nogom pritisnite kvačilo, dok desnom pritiskate kočnicu. Ubacite u prvu brzinu ili u hod za kretanje unazad (proverite da li je reduktor u položaju „low“) i pokrenite motor. Dok držite nogu na kočnicu lagano otpuštajte kvačilo dok ne osetite da lamela počinje da hvata. Otpustite ručnu kočnicu, a zatim i nožnu, sve dok se vozilo ne pokrene. Zatim lagano pritisnite gas, kako biste krenuli ravnomernom brzinom.

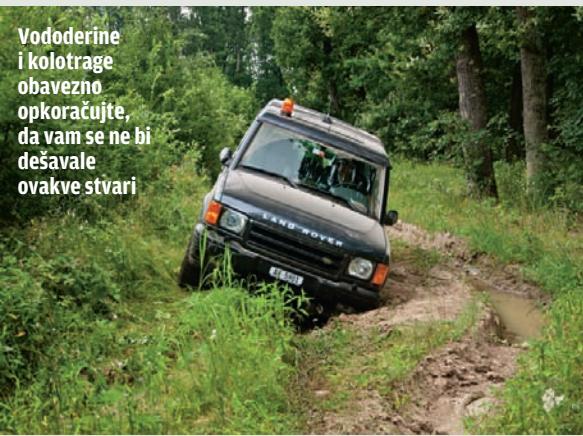
Strpljivo preko vododerina i dubokih kolotraga

► Pokušajte da opkoračite točkovima vododerine, čak i u slučajevima kada su šire od vašeg vozila. To može značiti vožnju na bočnim zidovima vaših guma po ivicama vododerine. Tako ćete izbeći bočno naginjanje vozila.

► Bitno je da izbegnete bočno naginjanje i očuvate kontrolu. Budite strpljivi i krećite se lagano kako biste očuvali ravnotežu, jednako u smeru kretanja i upravno na njega.

► Ne pokušavajte da napredujete s vozilom ozbiljno

Vododerine i kolotrage obavezno opkoračujte, da vam se ne bi dešavale ovakve stvari

nagnutim u jednu stranu, jer ako vododerina naglo postane dublja to može da dovede do prevrtanja ili izvrtanja na bok.

► Ako osetite da vam se povećava bočni nagib, okrenite točkove u smeru naginjanja i lagano dodajte gas. Kada se izravnate, ispravite volan i nastavite u željenom smeru.

► Izbegavajte proklizavanje točkova. To može samo da dovede do ukopavanja, naleganja podvozjem, iskliznuća sa trase i prevrtanja.

Prelaženje jaruga

► Ulazite u jaruge i veća udubljenja nailazeći pod uglom od oko 45 stepeni, bilo sleva ili zdesna, motajući lagano točkove ka jaruzi, vodeći računa da uđe točak po točak.

► Vozite lagano, omogućavajući vozilu da se stabilizuje.

► Nemojte prelaziti jaruge pod pravim uglom. Možete da se zakucate u zemlju prednjim delom, ili čak da nalegnete šasijom na njene ivice, bez mogućnosti da krenete bilo napred ili nazad.

► Za uspešno savladavanje jaruga, ključno je da poznajete dolazne i odlazne uglove vašeg automobila.

Prepreke

► Prelazite prepreke pod uglom, jednim po jednim točkom. To povećava efektivni klirens vozila.

► Nemojte prelaziti prepreke pod pravim uglom, jer to može dovesti do oštećenja na zadnjem delu vozila, s obzirom na to da je odlazni ugao većine terenaca njihova najslabija tačka.

Zbog bezbednosti
držite veće
odstojanje
između vozila

Po kamenjaru vozite lagano,
pri tom obavezno gazite
točkovima preko većeg
kamenja kako bi vaše
podvozje bilo zaštićeno

Veliko kamenje

- ▶ Pažljivo popnite jedan točak na kamen. Krećite se veoma sporo pod redukcijom, pritiskajući papučicu gasa samo onoliko koliko je potrebno da održite momenat kretanja. Tako podižete vozilo, povećavajući razmak podvozja od tla.
- ▶ Nemojte opkoračivati točkovima visoko kamenje, jer tako rizikujete da ostanete nasukani diferencijalom ili podvozjem, sa dobrim izgledima da dođe do oštećenja

- ▶ šasije ili pogonskih komponenti.
- ▶ Blagovremeno upoznajte isturene tačke podvozja svog vozila (diferencijale, menjač, reduktor...).
- ▶ Budite načisto s tim kolika je visina objekata preko kojih vaše vozilo može da pređe bez kačenja.
- ▶ Za savladavanje rizičnih terena, koristite nekog od sputnika da ispred vozila gleda kako napredujete i daje vam instrukcije kako motati volan.

Savladavanje nagiba

- ▶ Bezbedna vožnja uz i niz nagibe, kao i preko brda, zahteva izvanredno prosuđivanje i razumevanje šta vaše vozilo može, odnosno ne može da uradi. Ako imalo sumnje da vi ili vaše vozilo možete da se popnete uz neku strminu ili spustite niz nju, odustanite i pronađite alternativni
- put. Pronalaženje alternativa je uobičajena praksa bezbedne terenske vožnje.
- ▶ Vozite ravno uzbrdo ili nizbrdo i predite preko vrha brda. Bočni nagib može da dovede do proklizavanja, pa čak i prevrtanja.
- ▶ Koristite redukciju (ako je imate).

Po strmom nagibu
obavezno vozite ravno
uz i niz padinu

Držite odstojanje

- ▶ Održavajte bezbednu udaljenost između vozila. Problematične deonice prelazite tako što će naredno vozilo sačekati dok prethodno ne završi prelazak. Vozilo koje je već prešlo problematičan deo puta može da pomgne u izvlačenju, na primer, pomoću vitla.
- ▶ Sačekajte da vozilo ispred vas završi uspon pre nego što vi krenete, jer se lako dogoditi da ono ne uspe da stigne do kraja i da vi morate da se vratite unazad.
- ▶ Držite na oku vozilo iza vas kako biste mu priskocići u pomoć ako eventualno bude imalo problem.
- ▶ Nemojte voziti „na braniku“ vozila ispred vas. Ono može naglo da se zaustavi, krene unazad ili čak da prokliza prema vama.

Meko tlo (blato, pesak...)

- ▶ Izbegavajte blato ako možete, dokle god vam to izbegavanje dozvoljava da ostanete na putu. Ako ne možete, koristite redukciju i taman dovoljno gasa da biste održali momenat kretanja.
- ▶ Ako ih imate uključite blokade svih diferencijala. U slučaju potrebe, koristite vitlo za izvlačenje iz blata.
- ▶ Brzo okrećite volan levo-desno ako osetite da gubite trakciju. To može pomoći da obezbedite dodatnu trakciju.
- ▶ Nemojte pritiskati papučicu gasa kao sivonja. To mo-

Kroz blato
treba prolaziti
ravnometri

že samo dovesti do proklizavanja i ukopavanja, čak beznađenog naleganja ša-sije na podlogu. Lagano, ujednačeno давање гаса је bolje od вишког snage.

Pravilno prelaženje potoka

- ▶ Prelazite lagano, pod uglom od 90 stepeni, ili tek nešto manjim uglom, kako bi se minimizovalo oštećenje korita. Laganim prelaženjem obezbeđujete i da voda ne dopre do usisnika vazduha vašeg motora. Prelazak ravnometrom brzinom stvorice vazdušni džep streličastog oblika ispred vozila i oko točkova, ukoliko je dubina vode otprilike u visini branika.
- ▶ Nemojte juriti preko potoka, dižući vodene zavesu. Trudite se da prelažite uz što manje uzneniravanja okruženja.
- ▶ Nemojte voziti uz i niz potoke, uznemiravajući živi svet u njima i oštećujući korito.
- ▶ Prelazite potoke samo na gazovima gde ih putevi već presecaju. Proverite dubinu vode. Ako je voda dublja od najniže tačke vašeg usisnika vazduha, ne pokušavajte da je pređete. Ako voda uđe u usisnik vazduha uga-

Reke i potoke
prelazite
najkraćom
putanjom, na
mestima gde
već postoji gaz

siće se motor, a posledice mogu da budu jako skupe.

- ▶ Proverite kočnice nakon prelaženja vode – obično će njihova efikasnost biti znatno smanjena dok se diskovi i pločice ne prosuše.
- ▶ Savet: Evo kako da procenite bezbednu dubinu vode. Voda do rubova: ne bi trebalo da imate problema. Voda do branika: proverite visinu usisnika vazduha i produžite lagano.

Voda između branika i donje ivice farova: budite veoma oprezni, nagla propadanja u koritu u ovom slučaju mogu da znače trenutno punjenje motora vodom. Voda do svetala ili preko: ne pokušavajte da je pregazite, jer je po svemu sudeći nivo iznad usisnika vazduha. Kako god, pročitajte uputstvo za upotrebu vašeg vozila, pošto je svaki model specifičan.

U sledećem nastavku *Tread Lightly!* vodiča: pravilna upotreba vitla, odglavljinjanje pomoću drugog vozila, zamena točka na terenu